İştirak-i a’mâl-i uhrevî üzerine

Abdunnur bey: “Risâle-i Nûr’un mesleğinde iştirâk-i amâl-i uhrevî düsturu var. Bu düsturu biraz açar mısınız? Yani tanımadığımız Nur hizmetindeki kardeşlerimizin de sevaplarından hissedâr olabiliyor muyuz? Üstad; ‘herkes derecesine göre hissedâr olur’ diyor… Burada ‘derecesi’ ne demek? Meselâ, Emirdağ Lâhikasında Ali Osman’ın yazdığı kitapları başka vilâyetlere vermesinden dolayı ona daha geniş sahada sevap kazandıracağını söylüyor. Burada ben şunu anlıyorum: ‘Demek, sevabına hissedâr olacağımız şahıslar tanıdık olacaklar ve bizim mahsulümüz olacak.’ Ne dersiniz?”

İnsanlar zor işleri hep ortaklık yoluyla, el birliğiyle, omuz omuza vermek ve güç birliği meydana getirmek sûretiyle aşmışlardır. Atalarımızın, “Bir elin nesi var? İki elin sesi var!” sözüyle vecîz şekilde ifâde ettiği hakîkat, dünya işlerinde de, âhiret işlerinde de hep geçerli akçemiz olmuştur. Dünya için üç beş kişi bir araya gelip güç birliği yapıyorlar; bir ticâret veya iş ortaklığı kuruyorlar. İşin yürütülmesinden, kazancına ve kârına kadar ortak oluyorlar. Ticârî ortaklık bereket için de önemli bir duâ hükmüne geçiyor ki, genelde büyüme ile, yükselme ile, yüksek kârlarla neticeleniyor.

Âhiret işlerini yürütmek için de pekâlâ ortaklık kurulabilir ve bir çok bâdire, bir çok zorluk, bir çok sıkıntı el birliği ile, güç birliği ile, omuz omuza vermek sûretiyle aşılabilir. Üstelik âhiret işlerinde sevap ve ücret verme makâmı doğrudan Cenâb-ı Allah olduğundan, Onun Samedâniyetinin, istiğnâsının, zenginliğinin, ikramının, rahmetinin ve cömertliğinin bir gereği olarak; ortakların tamamının sevabı, ortaklardan her birisine eksiksiz gider; sevaplar ortak sayısına bölünmez, bilâkis ortak sayısı kadar katlanır ve yekûn sevap tamamına ödenir. Buna Üstad Bedîüzzaman Hazretleri bir mum etrafında birer boy aynasıyla duran insanların aldığı eksiksiz ve tam ışık misâli ile açıklık getirir. Işık nur olduğundan bölünme ve parçalanma olmaz ve her birisinin aynası tam bir mum ışığına sahip olur. Allah’ın

feyzi, rızâsı, rahmeti, sevabı ve bereketi de ışık gibidir. Bütün ortaklara eksiksiz gider. Omuz vuranların hepsini eşit olarak ihyâ eder.1

Fakat herkesin, aynasının rengi, parlaklığı, kırıklığı, netliği veya körlüğü gibi özelliklerine göre derece derece ışık alacağı malûmdur. Yani ışık hepsini birden eşit olarak kucaklar; ama her ayna kendisine gelen ışığı kendi kabiliyetine göre alır. Eğer sırrı bozulmuşsa ışığı içinde pek fazla tutamaz; gelen ışık geçer gider.2

Nasıl Cennette de herkes bir yandan sevdiği ile berâber olurken, aynı zamanda derecesine uygun bir makâmda da bulunur. Yani herkesin farklı makamlarda bulunuşu, bir arada bulunmalarına ve Cennetin saadetinden ve lezzetinden muhtelif derecelerde istifade etmelerine mâni olmaz. Bedîüzzaman Hazretleri, bunun için de, bir bahçe içindeki dostlar misâlini hatırlatır. Nasıl bir güzel bahçe içinde bir araya gelen dostlar, farklı kabiliyetlerine ve yeteneklerine göre bahçeden farklı zevk ve lezzet alabiliyorlar. Meselâ, güzel san'atlardan anlayan dost yaprakların, çiçeklerin ve topyekûn bitkilerin güzel yaratılışlarından; musîkîden anlayan dost kuş cıvıltılarının veya su şırıltılarının âhenginden; resimden anlayan dost tabiâtın renk cümbüşü içindeki uyumundan… vs. anlıyor ve farklı derecelerde zevk almaları mümkün olduğu halde bir arada bulunabiliyorlar.3

Üstad Hazretlerinin kaydettiği, "derecesine göre hissedâr olur" hakîkatini bu misaller ışığında değerlendirmemiz mümkündür. Risâle-i Nûr hizmeti zaten uhrevî amellerde kurulan bir mânevî ortaklık esasına dayanır. Bu hizmette şahs-ı mânevî esastır. Ene yoktur. Enaniyet yoktur. Şahsî makam ve mevkî yoktur. Benlik ve bencillik yoktur. Biz şuuru vardır. Enelerin içinde eridiği ortak bir havuz vardır. Herkes bu havuzda kendi kimliğini eritir. Herkes kişi olarak yok olur, ortak bir şuur olarak ortaya çıkar.

İştirâk-i amâl-i uhrevî düsturuna göre:

1- Hiç kimse kendisi adına hareket etmez; herkes "biz" şuuru adına hareket eder. Böylece enâniyetin tehlikelerinden ve hatâlardan uzak kalır. Çünkü kendisi yoktur ve her adımını "biz" içindeki istişâre ile atar. İstişâre eden yanılmaz, hatâlardan korunur.

2- Biz havuzu büyük bir güç birliği sağlar. Böylece az, çok olur. İki kişi on bir kuvvetinde olur. On altı birleşik kardeşin kuvveti dört binden geçer.4 Bu güç birliği ile, havuzdakiler, büyük hizmetlere imzâ atabilecek bir kudrete sahip olurlar; fakat yıkıcı gurur ve riyâya da meydan vermezler. Çünkü gurur ve riyâ "biz havuzuna" giremez.

3- Havuzda enaniyet ve benlik olmadığından herkes yek diğerinin hatâsını ve kusurunu affeder; ancak kendi kusurunu affetmez ve kendini ıslâh ile meşgul olur. İnsanın kendi kusurlarıyla meşgul olması, ben dâvâsına atılan en büyük darbedir. Bu hayırlı darbe, biz şuuru açısından kazanımdır. Çünkü herkesin kendi kusurlarıyla meşgul olması ve kardeşini kusurlarından dolayı itham etmemesi kardeşler arasında barışın, birlik ve kaynaşmanın yaşanmasına zemin teşkil eder. Havuzda bulunan kardeşlerde fânî olmak sırrı (fenâ fi'l-ihvân, yani tefânî sırrı) böylece hayata geçmiş olur.

4- Biz şuuru ile hareket edenler arasında tembellik, atâlet, ümitsizlik, kötümserlik, bedbinlik, yıkılmışlık, mağlûbiyet hissi bulunmaz. Biz şuuru ile hareket eden dâimâ zaferdedir, dâimâ üstündür, dâimâ ümit içindedir, dâimâ ileri atılır, dâimâ iyi olan şeyleri ve başarıları konuşur. Kötü örnekler üzerinde durmaz.

5- Havuz şuuru, şahıslara nispetle Allah'ın rızâsına daha yakındır. Çünkü bizim sosyalleşmemizi ve birlikte hareket etmemizi isteyen Cenâb-ı Hak'tır. "Toptan Allah'ın ipine sımsıkı sarılın, ayrılmayın."5 âyeti uhrevî hizmetlerde birlikte adım atmayı emreder.

6- Allah'ın rızâsını biz şuuru ile kazanmak, tek başına kazanmaktan daha kolaydır. Nitekim Peygamber Efendimiz (asm) Allah'ın rahmet ve rızâsının, feyiz ve bereketinin "biz şuuruna ermiş cemaat" üzerine indiğini bildirmiştir.6 "Allah'ın eli cemaat üzerindedir." 7 hadisinin sırrı bu olduğu gibi, cemaatle kılınan namazda yirmi beş derece fazla sevap müjdelenmesinin sırrı ve hikmeti de budur.8

7- Biz şuuru ile hareket edenler halkın beğenisini değil, Allah'ın rızâsını esas alırlar. Allah dilerse zaten halkın beğenisi mümkün olabilecektir; fakat bunu istemek gizli şirk hükmündedir. Bediüzzaman Hazretlerine göre, esâsen, halkın teveccühünün işe yaradığını söylemek mümkün de değildir. Bir işi için sultana müracaat eden adam, sultanı râzı etmişse, işi görülür. Râzı etmemiş ise, halkın iltimasıyla çok zahmet çeker. Bununla berâber yine sultanın izni gerekir. İzni de rızâsına bağlıdır.9

8- Üstad Bediüzzaman'a göre, ihlâsı elde etmek için biricik niyet, Allah rızâsını kazanmak olmalıdır. Eğer Allah râzı olursa bütün dünya küsse ehemmiyeti yoktur. Eğer O kabul etse, bütün halk reddetse tesiri yoktur. O râzı olduktan ve kabul ettikten sonra, isterse ve hikmeti iktizâ ederse; kul istemek talebinde olmadığı halde, halklara da kabul ettirir. Onları da râzı eder. Onun için hizmette, doğrudan doğruya, yalnız Cenâb-ı Hakkın rızâsı esas maksat yapılmalıdır. Bu da en kâmil mânâda biz şuuruyla başarılır.10

9- Biz havuzundaki herkesin, havuzda bulunanların toplam hizmetinden hissedâr olmasında sözü edilen “derece”den maksat; bu havuzda “erime derecesi” olmalıdır. Fert, kendisini ne kadar havuza mal etti ise, benliğini ne kadar yok bildi ise, kendi rûhunu ne kadar havuz ile bütünleştirdi ise; o derece havuzun büyük sevaplarından hissedâr olur, o nispette şahsî hatâlardan da kurtulur.

Cenâb-ı Hak cümlemizi tam ihlâs ve istikamette muvaffak kılsın. Âmîn.

Dipnotlar:

1- Şuâlar, s. 589
2- Lem’alar, s. 118
3- Sözler, s. 460
4- Lem’alar, s. 165.
5- Âl-i İmrân Sûresi, 3/103.
6- Câmiü’s-Sağîr, 3/3040.
7- a.g.e., 2/2338, 3/3891.
8- a.g.e., 3/2821; Riyâzu’s-Sâlihîn, 10,1061,1062, 1067.
9- Mesnevî-i Nûriye, s. 156.
10- Lem’alar, s. 164.